

Poslanci zmírnili pravidla pro výplatu dávek v poukázkách

Poslanecká sněmovna dnes přijala změnu zákona o pomoci v hmotné nouzi ve znění navrženém Senátem. Senioři nad 70 let, invalidé, osoby závislé na pomoci druhé osoby či klienti v pobytových sociálních službách a další zranitelné osoby již nebudou dostávat část příspěvku v poukázkách. Původní opatření mělo sloužit jako obrana proti zneužívání této pomoci. V praxi se však projevilo jako problematické a poškozující poctivé a zranitelné klienty sociálního systému.

Povinný způsob výplaty příspěvku na živobytí všem příjemcům, kteří jej pobírají déle než 6 měsíců v posledních 12 měsících, nejméně v 35 % a nejvýše v 65 % prostřednictvím poukázek platil od prosince roku 2017. V praxi však přinesl značné problémy zejména těm nejpotřebnějším, kteří prokazatelně nemají jinou možnost výdělku. Původní opatření reagovalo na společenskou poptávku po prevenci zneužívání sociálních dávek. V případě pomoci v hmotné nouzi však poukázkový systém výplaty nejen že dopadl i na ty, kteří tuto pomoc nikdy nezneužívali, ale také značně komplikoval život nejzranitelnějším skupinám obyvatel.

„Vycházíme z faktu, že těch, u kterých existuje možnost, že by příspěvek na živobytí nevyužili k zajištění základních životních potřeb, je daleko méně, než těch, kteří tento příspěvek nikdy nezneužívali a ani zneužívat nemohou, protože ten příspěvek skutečně potřebují k zajištění svých základních potřeb,“ zdůraznila ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová (ČSSD).

Většina příjemců dávky nezneužívá

A skutečně, ukázalo se totiž, že stávající úprava dopadla například na klienty sociálních služeb nebo na osoby hospitalizované ve zdravotnických zařízeních, kterým přinesla praktické problémy. Tyto osoby měly často potíže s úhradou stravy a základních potřeb, protože poukázky v některých těchto zařízeních není možné použít.

„Faktický stav je tedy takový, že většina příjemců dávky nezneužívá. Jsou mezi nimi staří, zdravotně handicapovaní či matky samoživitelky. Velká část pomoci je poskytována na zajištění základních potřeb nezaopatřených dětí,“ doplnila ministryně Jana Maláčová.

Kromě uvedených problémů pak také tento přísný režim výplaty pomoci v hmotné nouzi nadměrně administrativně zatěžuje Úřad práce ČR a v některých případech je dokonce značně finančně neefektivní. Ukázalo se jako zbytečně náročné vyplácení části příspěvku na živobytí prostřednictvím poukázek v situacích, kdy je vyměřená dávka v nízké výši. V těchto případech je finančně náročnější výplata poukázek příjemci než samotná výše dávek.

„Administrativní kapacita Úřadu práce ČR potřebná pro výplatu téměř 65 tisíc dávek v objemu téměř 90 milionů korun měsíčně, by byla smysluplněji využitelná ať již pro sociální práci nebo pro cílenou kontrolu zneužívání dávek,“ poznamenala Jana Maláčová.

Odstranění nedostatků, zachování prevence

Nová úprava vyřeší současné výše uvedené praktické nedokonalosti zákona a současně zachová potřebnou míru prevence zneužívání dávek v hmotné nouzi. **Nově se tedy dávka nebude vyplácet poukázkami v případech, kdy výše příspěvku na živobytí nepřesáhne 500 Kč a v následujících specifických případech, kdy je příjemce nebo osoba společně s ním posuzovaná osobou, která poskytuje péči podle § 3 odst. 1 písm. a) bodu 5 nebo osobou, které:**

1. jsou poskytovány pobytové sociální služby
2. je poskytována zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení po celý kalendářní měsíc,
3. byla pravomocným rozhodnutím soudu omezena svéprávnost,
4. byl přiznán příspěvek na péči ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost), a to ode dne právní moci rozhodnutí o přiznání této dávky, nebo je osobou starší 70 let,
5. byla přiznána invalidita III. stupně,
6. nebo v případech, kdy se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele.

Tiskové oddělení MPSV